

PRIM MINISTRU

Sireu Parlamentului
436 13 noiembrie 2025

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul Administrativ*, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă privind completarea Legii nr.198/2023 a învățământului preuniversitar*, inițiată de doamna deputat AUR Cristina – Emanuela Dascălu și un grup de parlamentari AUR (**Bp. 420/2025**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare completarea *Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările anterioare*, prin introducerea unui nou articol, art. 11¹, prin care se acordă posibilitatea directorilor din toate unitățile de învățământ preuniversitar de stat și particular de a decide ca programul zilnic de activități educative să înceapă cu intonarea imnului național al României și/sau cu rostirea rugăciunii "*Tatăl nostru*".

II. Observații

1. Cu titlu preliminar, semnalăm că prin instituirea măsurilor propuse, anume unificarea unor simboluri naționale cu cele religioase, se pot crea premisele unei discriminări indirecte față de persoanele a căror religie și naționalitate este diferită.

Astfel fiind, apreciem că, în lipsa indicării unor criterii raționale și obiective, precum și a argumentării concrete în *Expunerea de motive* a necesității măsurii respective, diferențierea de tratament poate fi considerată arbitrară și, deci, contrară art. 16 din *Constituție*.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materie de discriminare, precum și cea a Curții Constituționale¹ sunt constante în a sublinia că principiul egalității nu semnifică uniformitate, la situații diferite putând exista un tratament juridic diferit. Pe de altă parte, aceeași jurisprudență subliniază constant ideea că diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă.

Conform art. 13 din *Legea nr. 24/2000*: „*Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației*”. În acest sens, semnalăm că prezenta propunere încalcă principiile de incluziune, regăsite în *Legea nr. 198/2023*², fiind insuflată o presiune indirectă de a participa la rostirea rugăciunii.

2. În ceea ce privește propunerea de introducere a unui nou articol, art.11¹ lit. a), apreciem că această prevedere este redundantă, întrucât intonarea imnului este deja prevăzută în *Legea nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice, cu modificările ulterioare*, la art. 10 lit. g³.

¹ *Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 25 februarie 1994, sau *Decizia Curții Constituționale nr. 681 din 13 noiembrie 2014*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 889 din 8 decembrie 2014

² Art. 2 lit. e) - incluziunea asigurarea accesului și participării la educație a tuturor copiilor, indiferent de caracteristicile, dezavantajele sau dificultățile acestora și în acord cu nevoile individuale sau cu nivelul de sprijin

³ „*imnul național al României se intonează: g) la începutul programului zilnic în școlile primare și gimnaziale*”.

3. Referitor la norma propusă pentru art. 11¹ lit. b), respectiv „rostirea rugăciunii Tatăl nostru”, învederăm că o asemenea propunere nu are în vedere actuala diversitate confesională existentă în România și ar putea fi considerată o formă de discriminare față de celelalte culte religioase.

De asemenea, propunerea nu respectă principiul separației Bisericii de Stat, conform art. 29 din *Constituția României, republicată*, care garantează libertatea religiei și interzice orice formă de privilegii sau discriminare pe motive religioase, încălcându-se principiul de laicitate a statului și a educației, *Constituția* reglementând, la art. 32 alin. (7), că „Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege”.

Propunerea legislativă poate afecta libertatea conștiinței, așa cum este ea garantată constituțional, elevii și cadrele didactice putând fi puși sub presiune indirectă de a participa la un ritual religios, contrar prevederilor art. 9 din *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, și poate genera stigmatizare și discriminare (elevii care aleg să nu participe pot fi discriminați, ceea ce contravine art. 16 din *Constituție*).

Inițiativa legislativă este incompatibilă cu jurisprudența Curții Constituționale a României și a Curții Europene a Drepturilor Omului, prin care s-a reglementat că statul nu poate impune practici religioase în școli (*Decizia Curții Constituționale a României nr. 669/2014⁴*) și nu creează coeziune socială, ci poate determina o adâncire a diviziunilor culturale și religioase.

A intona zilnic imnul nu garantează atașamentul față de valori democratice, la fel cum a rosti o rugăciune nu formează spiritualitate autentică. Educația nu poate fi redusă la simboluri repetate, ci presupune proces, conținut și experiență. Respectul nu se transmite prin obligativitate sau repetiție mecanică, ci prin cunoaștere, dezbatere și participare activă.

În conformitate cu art. 32 alin. (7) din *Constituție*, „Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat

⁴ referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (2) din *Legea învățământului nr. 84/1995*, art. 18 alin. (1) și (2) din *Legea educației naționale nr. 1/2011*, precum și a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din *Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale*

prin lege”, iar, potrivit art. 29 alin. (1) teza finală, "Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrară convingerilor sale".

Totodată, reiterăm cele reținute de instanța de contencios constituțional în *Decizia nr. 669/2014*: *"există o obligație negativă a statului de a nu interveni în formarea sau aderarea la o convingere sau credință religioasă, iar, pe de altă parte, există și obligația pozitivă potrivit căreia, în măsura în care persoana se manifestă în sensul studierii sau receptării învățăturilor unui anumit cult sau credință religioasă, să creeze cadrul legislativ și instituțional necesar exercitării drepturilor prevăzute de art. 29 și art. 32 din Constituție"*.

Astfel, prin rostirea unei rugăciuni specifice cultului ortodox, se creează în mod voit favorizarea unei religii față de celelalte, încălcându-se dispozițiile legii fundamentale.

Tot în cadrul *Deciziei nr. 669/2014*, Curtea Constituțională a statuat că *„în niciun caz o persoană nu poate fi pusă ab initio în situația de a-și apăra sau proteja libertatea conștiinței, pentru că o asemenea abordare ar contraveni obligației negative a statului, care, în virtutea acestei obligații, nu poate impune studierea religiei. Așa fiind, numai după exprimarea dorinței elevului major, respectiv a părinților sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor, de a-și însuși prin studiu preceptele specifice unui anumit cult religios intervine obligația pozitivă a statului de a asigura cadrul necesar menționat. În adoptarea reglementărilor sale în domeniul învățământului, legiuitorul trebuie să țină seama de faptul că art. 29 alin. (6) din Constituție garantează dreptul la învățământul religios și nu obligația de a frecventa cursuri de religie. Sub acest aspect, manifestarea liberă a opțiunilor implică în mod necesar inițiativa proprie a persoanei în sensul frecventării disciplinei Religie, iar nu consimțirea tacită sau refuzul expres. Exprimarea unei opinii din perspectiva prevederilor constituționale referitoare la libertatea conștiinței și a religiei aplicabile în domeniul învățământului religios trebuie să aibă întotdeauna un sens pozitiv (persoana alege să studieze religia), iar nu un sens negativ (persoana alege să nu studieze religia), întrucât în cea de-a doua ipoteză persoana este prezumată ca manifestând deja opțiunea de a studia, fiind nevoită să acționeze ulterior pentru excluderea sa din grupul de studiu. Or, o atare reglementare nu reprezintă altceva decât o*

constrângere a persoanei în manifestarea unei opțiuni, ceea ce de plano, contravine libertății conștiinței consacrată de Constituție.”

În plus, potrivit art. 11 alin. (1) din aceeași lege: *„În unitățile de învățământ preuniversitar și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale, precum și în cadrul activităților desfășurate în mediul online de unitățile de învățământ preuniversitar sunt interzise discriminările pe criteriile menționate în Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția măsurilor afirmative dispuse de lege. Sunt interzise manifestările și propaganda de natură politică și prozelitismul religios”,* astfel încât apreciem inoportună măsura propusă.

4. Potrivit art. 8 alin. (4) din *Legea nr. 24/2000*⁵: *„Textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce. Nu se folosesc termeni cu încărcătură afectivă. Forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor”*. Astfel, semnalăm că mai multe norme din prezenta inițiativă legislativă prezintă aspecte care sunt lipsite de claritate și coerență, existând riscul unor disfuncționalități, sens în care arătăm următoarele:

a) Din conținutul art. 11¹ alin. (1) și alin. (2), nu rezultă cu claritate dacă respectivele activități se desfășoară în timpul orarului școlar sau înaintea orelor de curs.

b) Norma preconizată pentru alin. (3) nu reglementează situația preșcolarilor/elevilor/cadrelor didactice care aleg să nu participe la respectivele activități. Astfel, norma trebuia să prevadă ce fac aceștia în intervalul de timp aferent rostirii rugăciunii.

c) Apreciam ca inoportună norma propusă la art. 11¹ alin. (2), dat fiind faptul că aceasta nu ține cont de condițiile de climă existente și nici de actualele prevederi legale referitoare la adoptarea deciziilor la nivelul învățământului preuniversitar.

În acest context, decizia de intonare a imnului, respectiv de rostire a rugăciunii nu poate fi lăsată la latitudinea directorului unității, având în vedere că orice decizie organizatorică aparține consiliului de

⁵ privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

administrație al unității de învățământ, conform *Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar*⁶, potrivit căruia ”*Consiliul de administrație este organul deliberativ de conducere al unităților de învățământ preuniversitar de stat*” (art. 18 alin.(1) din Anexa *Ordinului nr. 5726/2024*).

d) Considerăm că se impunea ca textul alin. (3) al art. 11¹ să prevadă ca directorul să fie informat în scris în legătură cu elevii care își doresc să participe la respectiva activitate, nu cu refuzul acestora. Totodată, atragem atenția că în cazul elevilor minori, informarea nu se poate realiza personal și doar prin intermediul părinților/reprezentanților legali ai acestora.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.

Cu stimă,

Ilie Gavril BOLOJAN

Domnului senator Mircea ABRUDEAN

Președintele Senatului

⁶ aprobat prin *Ordinul Ministerului Educației nr. 5726/2024, cu modificările ulterioare*